

نام خانوادگی:		نام خانوادگی:		نام خانوادگی:	
نام پدر:		نام پدر:		نام پدر:	
پایه:		پایه:		پایه:	
نام دبیر:		نام دبیر:		نام دبیر:	
نام درس: فارسی (۳) - کلیه رشته‌ها		به نام خداوند علم و قلم		نام خانوادگی:	
تاریخ: ۱۴۰۱/۰۳/۲۳		اداره ی آموزش و پرورش		نام خانوادگی:	
زمان آزمون: ۹۰ دقیقه		دبیرستان		نام خانوادگی:	
سوالات ارزشیابی خرداد ۱۴۰۱		سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱		نام خانوادگی:	
نمره با عدد:				نام خانوادگی:	
نمره با حروف:				نام خانوادگی:	
بارم		ردیف		نام خانوادگی:	
قلمرو زبانی (۷ نمره)					
۰/۲۵	۱ در بیت زیر، یک برابر معنایی مناسب برای واژه «شادی» بیابید. «همه عزّی و جلالی، همه علمی و یقینی همه نوری و سروری، همه جودی و جزایی»				
۰/۵	۲ برای هر یک از واژه های مشخص شده یک برابر معنایی مناسب بنویسید. الف) اگر کوه آتش بود <u>بسپرم</u> ب) به عنوان <u>ولیمه</u> کباب غاز صحیحی بدهد.				
۰/۲۵	۳ معنی واژه «دستور»، در بیت زیر با معنی آن در کدام گزینه یکسان است؟ «چه نیکو گفت با جمشید دستور که با نادان نه شیون باد و نه سور» ۱- گر ایدونک دستور باشد کنون بگوید سخن پیش تو رهنمون ۲- تن ز جان و جان ز تن مستور نیست لیک کس را دید جان دستور نیست ۳- به دستور فرمود تا ساروان هیون آرد از دشت، صد کاروان ۴- بر مصطفی بهر رخصت دوید از او خواست دستوری اما ندید				
۰/۵	۴ املای درست را از داخل کمانک کنید. الف) اّلا والله که امروز باید (ناهار/ نهار) را با ما صرف کنی. ب) شاهان باز شکاری را روی (شصت/ شست) می‌نشانند و با خویشتن به شکار می‌بردند.				
۰/۷۵	۵ در هریک از متن‌های زیر، واژه‌ای بیابید که دارای «هم‌آوا» باشد. الف) کشته هر سو بر کف و دیواره‌هایش نیزه و خنجر/ چاه غدر ناجوان مردان / چاه پستان، چاه بی‌دردان ب) هرکسی از ظنّ خود شد یار من از درون من نجست اسرار من ج) در آن اثنا صدای زنگ تلفن از سرسرای عمارت بلند شد.				
۰/۵	۶ در هریک از موارد زیر، املای یک واژه نادرست است؛ آن را بیابید و درست آن را بنویسید. الف) پیرمرد از داخل کاذبیه روی میز، یک پاکت کهنه را برداشت و حوالهٔ مخارج قریب شش ماه من را نوشت. ب) پس از عزیمت رضاشاه همهٔ تبعیدی‌ها رها شدند و به ایل و اشیره بازگشتند.				

۰/۲۵	۷ در کدام گزینه غلط املایی دیده می‌شود؟ (۱) نهالی چند در هنگام ورود خویش در باغ غرس کرده بود. (۲) کتاب را بر روی زانو گشوده بود و از پس عینک ستبر خویش در آن می‌نگریست. (۳) چنان می‌نمود که در چهار گوشه اتاق، درفش ملی ما را به احتزاز درآورده باشند. (۴) قومی به اسارت دشمن درآید و مغلوب و مقهور گردد.	۷
۱	۸ با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «داشتم می‌گفتم، آن شب نیز / سورت سرمای دی بیدادها می‌کرد / و چه سرمایی، چه سرمایی! / لیک، خوشبختانه آخر، سرپناهی یافتم جایی / ... قهوه‌خانه گرم و روشن بود، هم چون شرم... / همگان را خون گرمی بود.» الف) واژه «دی» کدام یک از انواع وابسته وابسته است؟ ب) زمان کدام فعل «ماضی مستمر» است؟ ج) نقش دستوری واژه «خوشبختانه» را بنویسید. د) نوع واو مشخص شده را تعیین کنید.	۸
۱	۹ با توجه به بیت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. (۱) از سیم به سر یکی کُله خود ز آهن به میان یکی کمر بند (۲) ای مِشت زمین بر آسمان شو بر وی بنواز ضربتی چند (۳) ای مادر سرسپید، بشنو این پند سیاه‌بخت فرزند الف) در بیت اول، نوع حذف، قرینه لفظی است یا معنایی؟ ب) کاربرد معنایی فعل «شو» اسنادی است یا غیر اسنادی؟ ج) یک ترکیب وصفی در بیت دوم بیابید. د) هسته گروه اسمی «این پند سیاه‌بخت فرزند» را تعیین کنید.	۹
۰/۵	۱۰ نمودار گروه اسمی «دو تخته فرش» را رسم کنید و نوع وابسته وابسته را در آن تعیین نمایید.	۱۰
۰/۵	۱۱ در همه گزینه‌ها به جز جمله‌ای با الگوی «نهاد + مفعول + مسند + فعل» دیده می‌شود. (۱) محبت چون به غایت رسد، آن را عشق خوانند. (۲) به عشق نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایه نردبان نسازد. (۳) همواره عشق قدیم را موضوع صحیفه شعر خود می‌گرداند. (۴) آتش عشق او را چنان گرداند که همه جهان، آتش بیند.	۱۱

۱۲	با توجه به بیت‌های زیر، درستی یا نادرستی گزاره‌های داده شده را تعیین کنید.	۱
	صد هزاران سایه جاوید، تو چون نگه کردند آن سی مرغ زود خویش را دیدند سیمرغ تمام بی‌شک این سی مرغ آن سیمرغ بود بود خود سیمرغ، سی مرغ تمام	گم شده بینی ز یک خورشید، تو
	الف) واژه «تو» نقش تبعی تکرار و واژه «خود» نقش تبعی بدل دارد.	☐ درست ☐ نادرست
	ب) بیت دوم، یک جمله غیرساده است و مصراع اول، جمله وابسته آن است.	☐ درست ☐ نادرست
	ج) نقش دستوری واژه «تمام» در هر دو مصراع بیت سوم، «قید» است.	☐ درست ☐ نادرست
	د) مفهوم «ان» در واژه «صد هزاران» همانند واژه «ان» در واژه «بهاران» است.	☐ درست ☐ نادرست

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱۳	بیت زیر را با مصراع مناسب کامل کنید.	۰/۵
	 من این زیبا زمین را آزمودم؛ میهن ای میهن	
۱۴	مصراع دیگر هر یک از بیت‌های داده شده را انتخاب کنید؟ الف) آه این سر بریده ماه است در پگاه؟ (۱) یا ماه بی‌ملاحظه افتاده بین راه؟ (۲) یا نه سر بریده خورشید شامگاه؟ ب) به هر حالت که بودم با تو بودم؛ میهن ای میهن! (۱) به هر مجلس به هر زندان به هر شادی به هر ماتم (۲) اگر مستم اگر هشیار اگر خوابم اگر بیدار	۰/۵
۱۵	مفهوم نمادین هر یک از موارد مشخص شده را بنویسید. الف) ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز ب) ناگهان انگار / بر لب آن چاه / سایه‌ای را دید / او، شغاد، آن نابردار بود. کان سوخته را جان شد و آواز نیامد	۰/۵
۱۶	با توجه به بیت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. (۱) گر در سرت هوای وصال است، حافظا (۲) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ الف) در کدام واژه بیت نخست آرایه «مجاز» وجود دارد؟ ب) در بیت دوم، کدام واژه‌ها آرایه «جناس» را پدید آورده‌اند؟ باید که خاک درگه اهل هنر شوی بگفت آن گه که باشم خفته در خاک	۰/۵

۱۷	مفهوم هر یک از کنایه‌های مشخص شده را بنویسید. (الف) این سال نو به شما مبارک باشد و هزار سال به این سال‌ها برسید. (ب) دیدم ماشاءالله چشم بد دور، آقا و اترقیده‌اند.	۰/۵
۱۸	در همه ابیات به جز گزینه زمینه «ملی» حماسه آشکار است. (۱) پراگنده کافور بر خویشتن (۲) چنین است سوگند چرخ بلند (۳) رخ شاه کاووس پرشرم دید (۴) بدان گاه سوگند پرمایه شاه چنان چون بود رسم و ساز کفن که بر بی‌گناهان نیاید گزند سخن گفتنش با پسر نرم دید چنین بود آیین و این بود راه	۰/۵
۱۹	با توجه به هر یک از موارد داده شده، پاسخ درست را انتخاب کنید. (الف) در بیت «لبریز زندگی است نفس‌های آخرت / آورده مرگ، گرم به آغوش تو پناه»، مصراع اول، آرایه «حسن تعلیل» دارد یا «تناقض»؟ (ب) آرایه بارز در بیت «محرم این هوش جز بیهوش نیست / مر زبان را مشتری جز گوش نیست»، «اسلوب معادله» است یا «اغراق»؟ (ج) در سروده «همان جا که شاید اینک دست زمان و صورت ظاهرش، مرده نشانش بدهند»، ترکیب «دست زمان»، اضافه استعاره است یا تشبیه؟ (د) در نوشته «زمزمه لطیف و سبک و ملایم شما گمان مرا تأیید کرد»، آرایه «سجع» دیده می‌شود یا «حس آمیزی»؟	۱
۲۰	هر یک از آثار «قصه‌های دوشنبه، در حیاط کوچک پاییز در زندان، فی حقیقه العشق و قصه شیرین فرهاد»، با کدام یک از توضیحات زیر متناسب است؟ الف کتابی است عرفانی از شیخ شهاب‌الدین سهروردی (ب) شعر خوان هشتم از سروده‌های این کتاب است. (ج) این اثر از ترجمه‌های عبدالحسین زرین کوب است. (د) داستانی است طنز، از احمد عربلو با موضوع دفاع مقدس	۱
قلمرو فکری (۸ نمره)		
۲۱	معنی هریک از ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. (الف) پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه روزی به خطای منکر نبرد. (ب) در همان بحبوحه بخور بخور منظره زوال غاز خدایامرز، مرا به یاد بی‌ثباتی فلک بوقلمون انداخت. (ج) توپخانه شروع کرده بود و صدای مهیب آن، صدای کودکانه اما خشک کلاش را در خود هضم می‌کرد. (د) چه استبعادی دارد که روزی خاطراتی از سفر ماه هم بنویسم! (ه) گفت: «دیناری بده پنهان و خود را وارهان (و) چون رود امیدوارم بی‌تایم و بی‌قرارم (ز) فکری ای هم وطنان، در ره آزادی خویش (ح) سراسر همه دشت بریان شدند گفت: «کار شرع کار درهم و دینار نیست» من می‌روم سوی دریا، جای قرار من و تو بنمایید که هر کس نکند، مثل من است بر آن چهر خندانش گریان شدند	۱ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۵

۲۲	درک و دریافت خود را از سرودهٔ زیر بنویسید.	۰/۵	درک مطلب
۲۳	مفهوم مشترک سروده‌های زیر را بنویسید.	۰/۵	
۲۴	با توجه به متن زیر، منظور هدهد از «خورشید» و «ذره» چیست؟	۰/۵	
۲۵	مفهوم کدام بیت با عبارت «وصول به حُسن ممکن نشود؛ آلا به واسطهٔ عشق و عشق هر کس را به خود راه ندهد»، یکسان است؟	۰/۵	
۲۶	هر یک از موارد زیر، با کدام مورد در جدول داده شده مفهوم مشترکی دارد؟ (یک مورد در جدول اضافی است)	۰/۷۵	
۲۷	بیت «مال این جا بایدت انداختن / ملک این جا بایدت درباختن»، یادآور وادی از هفت وادی منطق‌الطیر عطار است.	۰/۲۵	

«و اگر دیدی، به ناگاه/ خون من برسنگ فرش خیابان جاری است،/ بخند؛ زیرا خندهٔ تو/ برای دستان من،/ شمشیری است آخته»

* یک قصهٔ بیش نیست غم عشق وین عجب کز هر زبان که می‌شنوم نامکرر است
* هر روز باید ذکری واحد را مکرر بخوانم / و آنچه را قدیمی است، قدیمی ندانم: «که تو از آن منی و من از آن تو»

هدهد در پاسخ طاووس گفت: «بهشت جایگاهی خرم و زیباست اما زیبایی بهشت نیز پرتوی از جمال سیمرغ است.»
هر که داند گفت با خورشید راز کی تواند ماند با یک ذره باز؟

بیم آن است کز غم عشقت سر برآرد دلم به شیدایی
من که هر آنچه داشتم اول ره گذاشتم حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو
بی عشق زیستن را جز نیستی، چه نام است؟ یعنی اگر نباشی کار دلم تمام است.
می‌تواند حلقه بر در زد حریم حُسن را در رگ جان، هر که را چون زلف پیچ و تاب هست

الف) کاووس کیانی که کی‌اش نام نهادند کی بود؟ کجا بود؟ کی‌اش نام نهادند؟
ب) حتی درختش، غارش، کوهش، هر صخرهٔ سنگش و سنگریزه‌اش آیات وحی را بر لب دارد.
ج) شیرمردی باید این ره را شگرف زان که ره دور است و دریا ژرف ژرف

۱	نی حدیث راه پر خون می‌کند	قصه‌های عشق مجنون می‌کند
۲	راستی خاتم فیروزهٔ بواسحاقی	خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود
۳	من نمازم را وقتی می‌خوانم / که اذانش را باد گفته باشد سر گلدستهٔ سرو / ...	
۴	هر که جز ماهی، ز آبش سیر شد	هر که بی روزی است، روزش دیر شد